

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 426/08-29

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 9. apríla 2009 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa a zo sudcov Juraja Horvátha a Sergeja Kohuta prerokoval prijatú sťažnosť A. P., M., Ing. J. P., M., a A. Ž., M., zastúpených advokátom JUDr. J. L., T., vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Trenčín v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 988/93 a takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd Trenčín v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 988/93 porušil základné právo A. P., Ing. J. P. a A. Ž., aby sa ich vec prerokovala bez zbytočných prietáhov, zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

2. Okresnému súdu Trenčín v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 988/93 **p r i k a z u j e** konať vo veci bez zbytočných prietáhov.

3. A. P., Ing. J. P. a A. Ž. **p r i z n á v a** primerané finančné zadosťučinenie každému v sume po 2 500 € (slovom dvetisícpäťsto eur), ktoré je Okresný súd Trenčín **p o v i n n ý** vyplatiť im do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. A. P., Ing. J. P. a A. Ž. p r i z n á v a náhradu trov právneho zastúpenia v sume 956,45 € (slovom deväťstopäťdesiatšesť eur a štyridsaťpäť centov), ktorú je Okresný súd Trenčín p o v i n n ý vyplatiť na účet ich právneho zástupcu JUDr. J. L., T., do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. II. ÚS 426/08-12 z 20. novembra 2008 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť A. P., M., Ing. J. P., M., a A. Ž., M. (ďalej spolu len „sťažovatelia“), ktorou namietali porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Trenčín (ďalej aj „okresný súd“ alebo „súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 988/93 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

Sťažovatelia vo svojej sťažnosti uviedli, že „... *Právny predchodca sťažovateľov 1) - 3) teraz už nebohý V. P., ... ktorý zomrel dňa 12. 1. 2000 podal ešte dňa 30. 6. 1993 na Okresnom súde Trenčín návrh na začatie občianskeho súdneho konania vo veci vyrovnania dedičských podielov podľa zák. č. 293/1992 Zb. ...*

Po podaní návrhu na začatie konania Okresný súd Trenčín vo veci najskôr plynule konal ... a 12. 1. 1995 ... vo veci vyhlásil rozsudok, ktorým návrhu na začatie konania v podstate vyhovel. Na podklade odvolania odporcu bol však rozsudok Okresného súdu Trenčín č. 18 C 988/93 zo dňa 12. 1. 1995 zrušený uznesením Krajského súdu v Bratislave č. 50 Co 85/96-85 zo dňa 28. 3. 1996 a vec bola vrátená Okresnému súdu Trenčín na ďalšie konanie. Po zrušení tohto pôvodného rozsudku Okresný súd Trenčín už nepokračoval pri prejednávaní veci plynule a v konaní došlo celkom neopodstatnene dlhým k prietahom. ... Sťažovatelia 1) - 3) v snahe domôcť sa, aby Okresný súd Trenčín v konaní pokračoval, podali listom zo dňa 25. 6. 2007 sťažnosť na prietahy v súdnom konaní predsedovi Okresného súdu Trenčín. Z odpovede k tejto sťažnosti od Okresného súdu Trenčín pod

č. Spr 2164/07 zo dňa 16. 7. 2007 vyplýva, že zo strany podpredsedu Okresného súdu, ktorý podanú sťažnosť vybavoval, bolo uznané, že v predmetnej veci došlo k neprimerane dlhej dobe medzi jednotlivými úkonmi a že to bolo spôsobené aj postupnými zmenami konajúceho sudcu ako aj obtiažnosťou sporu. Zároveň bol daný prísľub pravidelného sledovania plynulosti konania vo veci v dvojmesačných lehotách. Napriek tomu ani po tejto odpovedi na sťažnosť vypracovanej ešte dňa 16. 7. 2007 doposiaľ nedošlo k žiadnemu posunu v prejednávaní predmetnej veci. ...

Sťažovatelia 1) - 3) tvrdia, že popísaným postupom súdu v občianskom súdnom konaní došlo k porušeniu čl. 48 ods. 2 Ústavy SR...

Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitost' veci, táto nebola v danom prípade taká, aby opodstatňovala doterajšiu dĺžku trvania súdneho konania. ...

Pokiaľ ide o správanie sa účastníkov súdneho konania, nedošlo zo strany sťažovateľov 1) - 3) ale ani ostatných účastníkov súdneho konania k zavineniu žiadnych významnejších prieťahov v konaní. ...

Pokiaľ ide o postup samotného súdu, tak práve tento nebol podľa sťažovateľov 1) - 3) správny a efektívny, keď doposiaľ nevedol k vydaniu konečného rozhodnutia, ktoré by zabezpečovalo definitívne stav právnej istoty v právnom vzťahu medzi účastníkmi súdneho konania, Čo je po takmer 15 rokoch trvania súdneho sporu už vo všeobecnosti treba považovať za celkom neprimerané. ...

...sťažovatelia 1) - 3) domáhajú sa ... nielen odstránenia prieťahov v uvedenom občianskom súdnom konaní ale aj priznania primeraného finančného zadostučinenia, za ktoré vzhľadom na všetky okolnosti veci, ale hlavne dĺžku doby, po ktorú sú v právnej neistote ohľadom časti svojho majetku a tento nemôžu žiadnym spôsobom využívať, považujú každý zo sťažovateľov 1) - 3) sumu vo výške po 100.000,- Sk. ...

Sťažovatelia 1) - 3) v súlade s ustanovením § 36 ods. 2 zák. č. 38/1993 Z. z. v znení neskorších predpisov navrhujú, aby im bola priznaná aj náhrada trov konania. ...

Na základe všetkých skutočností uvedených v bode I. sťažnosti... sťažovatelia 1) - 3) navrhujú, aby Ústavný súd Slovenskej republiky ... svojim nálezhom takto rozhodol:

1) Základné právo A. P., Ing. J. P. a A. Ž. na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Trenčín vo veci vedenej pod č. 18 C 988/1993 bolo porušené.

2) Okresnému súdu Trenčín vo veci vedenej pod č. 18 C 988/1993 sa prikazuje konať bez zbytočných prietahov.

3) A. P., Ing. J. P. a A. Ž. sa priznáva finančné zadostučinenie každému z nich vo výške po 100.000,- Sk, ktoré je im Okresný súd Trenčín povinný zaplatiť do 2 mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4) Okresný súd Trenčín je povinný nahradiť A. P., Ing. J. P. a A. Ž. spoločne a nerozdielne trovy konania vo výške 18.522,- Sk na účet ich právneho zástupcu JUDr. J. L. ... do 2 mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia. “.

2. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadrili obaja účastníci konania: okresný súd, zastúpený jeho podpredsedom Mgr. F. B., listom zo 16. januára 2009 sp. zn. Spr 9/09 a právny zástupca sťažovateľov stanoviskom k uvedenému vyjadreniu okresného súdu zo 4. februára 2009.

2.1 Podpredseda okresného súdu uviedol tieto skutočnosti:

„Je skutočnosťou, že návrh bol doručený tunajšiemu súdu dňa 30. 06. 1993.

Dĺžka konania je ovplyvnená skutočnosťami, ktoré nemajú dôvody na strane konajúceho súdu. Ide o procesné nedostatky na strane navrhovateľov, ktoré skonštatoval aj odvolací súd a ktoré boli navrhovateľmi odstránené až podaním doručeným súdu dňa 30. 12. 1996.

Pojednávania boli 2 krát odročené pre neúčast' navrhovateľov a ich právneho zástupcu a to v dňoch 19. 09. 1996 a 07. 05. 2002.

Zmeny nastali v katastri nehnuteľností, keď po vykonanom ROEP boli zmenené parcelné čísla, na čo navrhovatelia nereagovali a súd musí realizované zmeny zisťovať sám.

Spor je zložitý z dôvodu veľkého počtu jednotlivých parciel zapísaných vo viac ako 26 bývalých pozemnoknižných zápisoch.

Okrem toho dĺžka konania je ovplyvňovaná fluktuáciou konajúcich sudcov, ktorej súd nemôže žiadnym spôsobom zabrániť.

Vo veci do dnešného dňa konalo celkom 7 sudkýň, z ktorých 3 sudkyne odišli na iný súd a zostávajúce 4 sudkyne odišli postupne na materskú dovolenku.

Je pravdou, že účastníkov tieto skutočnosti nezaujímajú, ale súd ich ovplyvniť v žiadnom prípade nemôže.

Súhlasíme s tým, aby ústavný súd vec prejednal bez ústneho pojednávania a zároveň Vám v prílohe zasielame spis sp. zn. 18C/988/1993. “

2.2 Právny zástupca sťažovateľov v reakcii na uvedené vyjadrenie podpredsedu okresného súdu zaujal toto relevantné stanovisko:

«Pokiaľ ide o vyjadrenie Okresného súdu Trenčín ku sťažnosti s týmto sa v celom rozsahu nestotožňujem.

Ku tvrdeniu, že dĺžka konania vo veci vedenej na Okresnom súde Trenčín pod č. 18C 988/93 „je ovplyvnená skutočnosťami, ktoré nemajú dôvody na strane konajúceho súdu“ a ku tvrdeniu, že „ide o procesné nedostatky na strane navrhovateľov, ktoré skonštatoval aj odvolací súd a ktoré boli navrhovateľmi odstránené až podaním doručeným súdu dňa 30. 12. 1996“ uvádzam, že z obsahu spisu Okresného súdu Trenčín v danej veci vyplýva, že odvolací Krajský súd v Bratislave uznesením č. 50Co 85/96-85 zo dňa 28. 3. 1996 zrušil pôvodný vyhovujúci rozsudok Okresného súdu Trenčín č. 18C 988/93 zo dňa 12. 11. 1995 s tým, že odvolací súd v odôvodnení tohto svojho rozhodnutia okrem iného vytýkal nedostatočné vymedzenie petitu návrhu na začatie konania jednak z dôvodu neoznačenia spoluvlastníckeho podielu poručiteľa (právneho predchodcu účastníkov konania) a jednak z dôvodu neoznačenia nehnuteľností podľa ich súčasného stavu. Toto rozhodnutie odvolacieho súdu bolo doručené právnemu zástupcovi navrhovateľov dňa 29. 7. 1996. Na základe uvedeného právneho názoru odvolacieho súdu na nedostatky petitu návrhu na začatie konania boli následne zadovážené doklady z katastra nehnuteľností, najmä identifikácia parciel, ktorých zadováženie s ohľadom na rozsah nehnuteľností, ku ktorým bol nárok na vyrovnanie dedičských podielov uplatnený ako aj s ohľadom na rýchlosť vybavovania objednávok v tom čase zo strany príslušného katastrálneho úradu, si vyžadovalo primeranú časovú dobu. Skutočnosťou však je, že dňa 30. 12. 1996 navrhovatelia podali na Okresnom súde Trenčín v danej veci podanie, ktorým upresnili petit návrhu na začatie konania v zmysle právneho názoru odvolacieho súdu. Teda od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu do podania tohto upresnenia petitu návrhu na začatie konania, ktorým boli vytýkané nedostatky návrhu odstránené, uplynula doba 5 mesiacov, pričom táto súvisela so získaním potrebných dokladov z katastra nehnuteľností. Popri celkovej dobe nečinnosti Okresného súdu Trenčín pri prejednávaní danej veci ide

teda o dobu celkom nepatrnú a preto námietku vo vyjadrení Okresného súdu Trenčín ku sťažnosti o tom, že dĺžka konania bola ovplyvnená procesnými nedostatkami na strane navrhovateľov považujem za neopodstatnenú.

Ku tvrdeniu Okresného súdu Trenčín vo vyjadrení ku sťažnosti, že pojednávania v danej veci boli 2-krát odročené pre neúčast' navrhovateľov a ich právneho zástupcu, a to v dňoch 19. 9. 1996 a 7. 5. 2002 uvádzam, že je pravdou, že pojednávanie v uvedených dňoch sa nekonalo z dôvodov na strane navrhovateľov, avšak tu nedošlo k žiadnym priet'ahom v konaní, keď po dni 19. 9. 1996 sa ďalšie pojednávanie riadne uskutočnilo dňa 18. 11. 1996 a po dni 7. 5. 2002 sa dňa 2. 7. 2002 uskutočnila ohliadka v Obci M. Teda odročenie pojednávanií v dňoch 19. 9. 1996 a 7. 5. 2002 nemalo za následok žiadne priet'ahy v súdnom konaní v danej veci a preto ani túto námietku nepovažujem za opodstatnenú.

Ku tvrdeniu Okresného súdu Trenčín vo vyjadrení ku sťažnosti o zložitosti veci uvádzam, že v danom prípade sa nejedná o konanie, ktoré by vykazovalo známky takej zložitosti, aby táto opodstatňovala dĺžku trvania konania po dobu už viac ako 15 rokov od jeho začatia. Naopak z postupu Okresného súdu Trenčín po vykonaní ohliadky dňa 2. 7. 2002 vyplýva, že tento nebol vôbec účelný a nesmeroval k prerokovaniu veci bez zbytočných priet'ahov. Zložitost' veci nemožno vyvodzovať len z rozsahu pozemkov, ku ktorým bol nárok na vyrovnanie dedičských podielov uplatnený a ani z potreby ich identifikácie so súčasným stavom katastra nehnuteľností. Napokon k tejto okolnosti bolo nariadené na základe návrhu navrhovateľov znalecké dokazovanie, ku záverom ktorého bolo zo strany právneho zástupcu navrhovateľov podané písomné vyjadrenie zo dňa 12. 4. 2006 s požiadavkou na prepracovanie a doplnenie znaleckého posudku, na ktoré však konajúci Okresný súd Trenčín doposiaľ žiadnym spôsobom nereagoval a doposiaľ po vykonaní ohliadky dňa 2. 7. 2002 na prejednanie veci nenariadil ďalšie pojednávanie.

Ku tvrdeniu Okresného súdu Trenčín vo vyjadrení ku sťažnosti, že dĺžka konania je ovplyvňovaná fluktuáciou konajúcich sudcov, ktorej nemôže súd žiadnym spôsobom zabrániť uvádzam, že ... ani túto námietku nepovažujem za opodstatnenú.

Na základe uvedeného tvrdím, že v súdnom konaní Okresného súdu Trenčín č. 18C 988/93 došlo ku značným a neopodstatneným priet'ahom, ktorých príčinou nebola ani zložitost' veci ani správanie účastníka, ale výlučne postup súdu pri prejednávaní veci.

Z právnej podstaty uplatneného nároku v danej právnej veci je zrejmé, že navrhovatelia uplatnili nárok reštitučného charakteru, ktorým sa v súlade s vtedy platnou právnou úpravou chceli v primeranom čase domôcť nápravy krivdy, ktorá im vznikla postupom pri prejednávaní dedičstva v predchádzajúcom období a že výsledkom uplatneného nároku v prípade jeho úspešnosti malo byť nadobudnutie vlastníckeho práva navrhovateľov v príslušných podieloch k poľnohospodárskym pozemkom značného rozsahu. Neodôvodnenými prietáhmi v súdnom konaní pri prejednávaní takto uplatneného nároku navrhovateľov došlo aj ku oslabeniu zmyslu príslušnej reštitučnej právnej normy, keď viacerí z pôvodných navrhovateľov v priebehu konania zomreli a teda prípadnej nápravy krivdy sa ani nedožili. Okrem toho vzhľadom na charakter predmetu uplatneného nároku v danej veci, kde sa jedná o poľnohospodárske pozemky, ktoré sú v nájme inej osoby, je zrejmé, že aj v prípade úspechu navrhovateľov vo veci im vznikne už nenávratná škoda na ušlom príjme z takéhoto nájmu, ktorý bude z dôvodu zrejmého premlčania nároku v podstatnej časti už nevyhľadateľný. ...

Pokiaľ ide o žiadosť o oznámenie, či trvám na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie, k tejto uvádzam, že na tomto netrvám a súhlasím aby sa od ústneho pojednávania v tejto veci upustilo.»

3. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy.

II.

Z obsahu sťažnosti a k nej priložených písomností, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil tento priebeh a stav konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 18 C 988/93:

Dňa 30. júna 1993 podali L. P., V. Ž., O. J., A. P., P. B. a V. P. (ďalej aj „navrhovatelia“) Okresnému súdu Trenčín žalobný návrh proti F. P. (ďalej len „odporca“) na vyrovnanie dedičských podielov.

Dňa 26. júla 1993 súd vyzval navrhovateľov na zaplatenie súdneho poplatku a vyzval odporcu, aby sa písomne vyjadril k predmetnej veci.

Dňa 3. augusta 1993 sa odporca vyjadril k predmetnej veci.

Dňa 13. augusta 1993 súd nariadil termín pojednávania na 20. august 1993.

Dňa 20. augusta 1993 sa vo veci uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na 20. september 1993.

Dňa 20. septembra 1993 sa vo veci uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na 20. október 1993.

Dňa 19. októbra 1993 bol súdu doručený návrh na pripustenie účastníkov do konania na strane navrhovateľov, a to A. P. a A. P.

Dňa 20. októbra 1993 sa vo veci uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na neurčito z dôvodu vyžiadania dokladov od Ž., š. p., M.

Dňa 25. júla 1994 okresný súd urgoval Ž., š. p., M., aby sa vyjadril k predmetnej veci.

Dňa 5. augusta 1994 sa Ž., š. p., M. písomne vyjadril k veci.

Dňa 13. decembra 1994 súd nariadil termín pojednávania na 4. január 1995.

Dňa 4. januára 1995 sa vo veci uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na 12. január 1995.

Dňa 12. januára 1995 sa vo veci uskutočnilo pojednávanie, na ktorom bol vyhlásený rozsudok č. k. 18 C 988/1993-56, ktorým bolo návrhu v podstate vyhovené.

Dňa 6. marca 1995 odporca podal proti uvedenému rozsudku odvolanie.

Dňa 4. mája 1995 súd vyzval navrhovateľov, aby sa písomne vyjadrili k odvolaniu.

Dňa 17. mája 1995 sa A. P. písomne vyjadrila k odvolaniu.

Dňa 18. mája 1995 sa aj ostatní navrhovatelia vyjadrili k odvolaniu.

Dňa 22. februára 1996 bol spis predložený Krajskému súdu v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“), aby rozhodol o odvolaní odporcu.

Dňa 5. marca 1996 odvolací súd nariadil termín pojednávania na 28. marec 1996.

Dňa 28. marca 1996 sa vo veci uskutočnilo pojednávanie, na ktorom bolo vyhlásené uznesenie č. k. 50 Co 85/1996-85, ktorým sa napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa zrušil a vec bola vrátená na ďalšie konanie.

Dňa 12. augusta 1996 okresný súd nariadil termín pojednávania na 19. september 1996.

Dňa 18. septembra 1996 právny zástupca navrhovateľov požiadal súd o odročenie termínu pojednávania nariadeného na 19. september 1996.

Dňa 19. septembra 1996 bolo pojednávanie odročené na neurčito.

Dňa 17. októbra 1996 súd nariadil termín pojednávania na 18. november 1996.

Dňa 18. novembra 1996 sa vo veci uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na neurčito z dôvodu potreby upresnenia petitu návrhu.

Dňa 30. decembra 1996 navrhovatelia upresnili petit návrhu na začatie konania.

Dňa 26. marca 1998 bolo súdu doručené oznámenie o úmrtí odporcu a bol podaný návrh na pokračovanie v konaní s jeho dedičmi.

Dňa 28. augusta 1998 súd vyzval notára Mgr. M. A., aby oznámil okruh dedičov po odporcovi.

Dňa 22. septembra 1998 notár Mgr. M. A. oznámil súdu okruh dedičov (I. Č., E. G., A. S.).

Dňa 22. apríla 1999 súd vyzval Ž., a. s., M., aby sa písomne vyjadril k predmetnej veci.

Dňa 16. júna 1999 súd opätovne vyzval Ž., a. s., M., aby sa písomne vyjadril k veci.

Dňa 7. júla 1999 bolo súdu doručené vyjadrenie Ž., a. s., M.

Dňa 11. januára 2001 bola vec sp. zn. 18 C 988/93 pridelená sudkyňi JUDr. A. N.

Dňa 9. mája 2001 súd vyzval právneho zástupcu navrhovateľov, aby oznámil adresu svedka J. M.

Dňa 14. júna 2001 právny zástupca navrhovateľov oznámil súdu adresu menovaného svedka.

Dňa 8. apríla 2002 súd nariadil termín pojednávania na 7. máj 2002.

Dňa 7. mája 2002 sa vo veci uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na neurčito z dôvodu vykonania miestnej ohliadky.

Dňa 24. mája 2002 súd oznámil účastníkom konania, že ohliadka sa vykoná 2. júla 2002.

Dňa 2. júla 2002 bola vykonaná ohliadka na mieste samom.

Dňa 11. júla 2002 právny zástupca navrhovateľov oznámil súdu, že dedičmi zomretého navrhovateľa V. P. sú sťažovatelia. Zároveň doručil súdu aj splnomocnenie o ich právnom zastupovaní v predmetnej veci.

Dňa 17. júla 2002 súd vyzval navrhovateľa L. P. na oznámenie dátumu úmrtia navrhovateľky A. P.. Ďalej súd vyzval O. v M. na oznámenie parcelných čísiel nehnuteľností, ktoré sú predmetom konania, a ich výmery.

Dňa 7. augusta 2002 L. P. oznámil súdu deň smrti A. P.

Dňa 13. augusta 2002 O. v M. odpovedal súdu na výzvu.

Dňa 11. septembra 2002 súd vyzval Správu katastra v T. na oznámenie predmetných parcelných čísiel nehnuteľností, ktoré sú predmetom konania, a ich výmery.

Dňa 8. októbra 2002 sa Správa katastra v T. vyjadrila k veci.

Dňa 27. decembra 2002 súd opätovne vyzval Správu katastra v T. na oznámenie predmetných parcelných čísiel nehnuteľností, ktoré sú predmetom konania, a ich výmery.

Dňa 22. januára 2003 sa Správa katastra v T. vyjadrila k predmetnej veci.

Dňa 27. januára 2003 okresný súd opätovne vyzval Správu katastra v T. na oznámenie predmetných parcelných čísiel nehnuteľností, ktoré sú predmetom konania, a ich výmery.

Dňa 10. februára 2003 sa Správa katastra v T. opakovane vyjadrila k veci.

Dňa 3. marca 2003 súd vyzval účastníkov konania, aby oznámili, či majú návrhy na doplnenie dokazovania.

Dňa 17. marca 2003 právny zástupca navrhovateľov zaslal súdu návrh na doplnenie dokazovania.

Dňa 19. mája 2003 súd vyzval Správu katastra v T., aby zaslala identifikáciu sporných nehnuteľností.

Dňa 6. júna 2003 sa Správa katastra v T. vyjadrila na uvedenú výzvu súdu.

Dňa 20. októbra 2003 právny zástupca navrhovateľov podal súdu opätovný návrh na doplnenie dokazovania.

Dňa 22. decembra 2003 bola navrhovateľmi doručená súdu „*žiadost' o ukončenie súdneho procesu - zmierenie*“.

Dňa 13. mája 2004 súd vyzval právneho zástupcu navrhovateľov, aby oznámil okruh navrhovateľov v predmetnej veci.

Dňa 26. mája 2004 právny zástupca navrhovateľov oznámil súdu, ktorí navrhovatelia zomreli v priebehu konania, a doplnil aj okruh právnych nástupcov po ostatne zosnulej navrhovateľke.

Dňa 16. mája 2005 bola vec pridelená sudcovi Mgr. Ing. M. M.

Dňa 24. augusta 2005 okresný súd vyzval Správu katastra v T. na identifikáciu sporných nehnuteľností.

Dňa 14. septembra 2005 Správa katastra v T. odpovedala uvedenu výzvu súdu.

Dňa 22. septembra 2005 súd opätovne vyzval Správu katastra v T. o identifikáciu sporných nehnuteľností.

Dňa 2. novembra 2005 Správa katastra v T. reagovala na ostanú výzvu súdu.

Dňa 12. decembra 2005 súd uznesením č. k. 18 C 988/1993-247 určil za znalca Ing. I. Š. na identifikáciu sporných nehnuteľností.

Dňa 10. februára 2006 bol účastníkmi zložený preddavok na znalecké dokazovanie.

Dňa 13. marca 2006 znalec Ing. I. Š. zaslal súdu znalecký posudok.

Dňa 21. marca 2006 súd vyzval znalca na zaslanie kópie znaleckého posudku.

Dňa 30. marca 2006 znalec Ing. I. Š. zaslal súdu kópiu znaleckého posudku.

Dňa 5. apríla 2006 súd vyzval účastníkov konania, aby sa vyjadrili k znaleckému posudku.

Dňa 12. apríla 2006 sa navrhovatelia písomne vyjadrili k znaleckému posudku.

Dňa 16. augusta 2007 sa stala vo veci zákonnou sudkyňou JUDr. Ľ. B.

Dňa 16. apríla 2008 súd vyzval Správu katastra v T. na zaslanie listov vlastníctva týkajúcich sa predmetnej veci.

Dňa 21. mája 2008 súd urgoval Správu katastra v T.

Dňa 26. júna 2008 Správa katastra v T. zaslala súdu požadované dokumenty.

Dňa 7. januára 2009 A. P. požiadala okresný súd o nariadenie termínu pojednávania.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú

Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'účinenie.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov.

Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 988/93 dochádza k porušovaniu základného práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy.

V danej súvislosti ústavný súd konštatuje, že v prípade sťažovateľov došlo k procesnoprávnemu nástupníctvu (sukcesii), teda k zmene doterajšieho účastníka konania na strane navrhovateľov, a to na základe univerzálnej sukcesie (z titulu dedenia). Keďže univerzálna sukcesia vyvoláva automaticky aj procesnoprávne nástupníctvo, konajúci súd nemusel uplatňovanú zmenu uznesením pripustiť. Oznámením z 11. júla 2002 sťažovatelia vstúpili do predmetného konania v tom štádiu, v akom sa nachádzalo pred zmenou účastníkov konania. Uvedená skutočnosť má podľa názoru ústavného súdu zásadný význam pre vymedzenie obdobia, ktoré podlieha posúdeniu namietanej protiústavnosti konania odporcu, pretože v uvedenom prípade v dôsledku súdom povolenej zmeny účastníkov konania nedošlo ku vzniku nového procesnoprávneho vzťahu, ale k procesnoprávnemu nástupníctvu do už existujúceho procesnoprávneho vzťahu.

Aj s prihliadnutím na tento záver ústavný súd nemal pochybnosť, že sťažovatelia môžu uplatňovať právo na konanie bez zbytočných prietáhov aj pre štádium konania, ktoré predchádzalo tejto zmene (mutatis mutandis I. ÚS 232/05).

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo, alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka konania a postup súdu (napr. I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií ústavný súd postupoval aj v danom prípade.

1. Pokiaľ ide o kritérium zložitosti veci, ústavný súd konštatuje, že rozhodovanie o vyrovnanie dedičských podielov môže v danej veci predstavovať určitý stupeň faktickej zložitosti súvisiaci napr. s úmrtím viacerých účastníkov konania a potrebou znaleckého dokazovania. Doterajší neobyčajne zdĺhavý priebeh napadnutého konania však ústavný nemôže pripísať na vrub faktickej alebo právnej zložitosti prerokovávanej veci.

2. Pokiaľ ide o správanie sťažovateľov, treba konštatovať, že na celkovej dĺžke konania mali určitý svoj podiel aj sťažovatelia, napr. tým, že na okresný súd sa obrátili s návrhom na začatie konania, ktorý mal z právneho hľadiska nedostatky (o ktorých svedčí aj uznesenie odvolacieho súdu č. k. 50 Co 85/1996-85), pričom kvôli odstraňovaniu týchto nedostatkov v určitom štádiu konania nemohol okresný súd plynulo postupovať. V tejto súvislosti už ústavný súd konštatoval, že požiadavka na konanie bez zbytočných prietáhov v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy môže mať svoju plnú relevanciu len pri takom návrhu na začatie konania, ktorý spĺňa všetky zákonom predpísané obsahové a formálne náležitosti (pozri I. ÚS 41/02). Avšak, v danom prípade podiel sťažovateľov, resp. ich právneho zástupcu (ktorý sa nezúčastnil na niektorých pojednávaniach) na vzniknutých prietahoch podľa názoru ústavného súdu neospravedlňuje neúmerne dlhé, viac ako pätnásť rokov trvajúce konanie okresného súdu.

Na druhej strane ale predkladanie návrhov, napr. na rozšírenie účastníkov konania, nekvalifikuje ústavný súd ako skutočnosť, ktorá spôsobila zbytočné priet'ahy v konaní. Podľa právneho názoru ústavného súdu využitie možností daných s'ťažovateľovi procesnými predpismi (napr. Občianskym súdnym poriadkom) na uplatňovanie a presadzovanie jeho práva v súdnom konaní môže síce spôsobiť predĺženie priebehu konania, nemožno ho však kvalifikovať ako postup, ktorého dôsledkom sú zbytočné priet'ahy (napr. I. ÚS 31/01).

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v predmetnej veci, pričom zbytočné priet'ahy v konaní posudzoval ako celok s prihliadnutím na všetky okolnosti prípadu, a predovšetkým poukazuje na to, že konanie v danej veci (od podania žaloby 30. júna 1993 až dosiaľ) trvá 15 rokov a 9 mesiacov, z toho na okresnom súde viac ako 15 rokov. Táto dĺžka konania je sama osebe celkom zjavne neprimeraná.

Ústavný súd ďalej konštatuje, že okresný súd bol v danej veci bez akýchkoľvek dôvodov opakovane dlhodobo nečinný, najmä v období od 18. mája 1995 do 22. februára 1996 (deväť mesiacov), od 22. septembra 1998 do 22. apríla 1999 (sedem mesiacov), od 7. júla 1999 do 9. mája 2001 (dvadsaťdva mesiacov), od 14. júna 2001 do 8. apríla 2002 (desať mesiacov), od 6. júna 2003 do 14. mája 2004 (jedenásť mesiacov), od 26. mája 2004 do 24. augusta 2005 (pätnásť mesiacov) a od 12. apríla 2006 do 16. apríla 2008 (dvadsaťštyri mesiacov). Okresný súd teda počas najmenej 8 rokov a 2 mesiacov vo veci nevykonal žiadny úkon smerujúci k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa s'ťažovatelia počas napadnutého konania nachádzali, čo je základným účelom práva zaručeného v citovanom článku ústavy (pozri napr. I. ÚS 41/02). Uvedené obdobia dlhodobej nečinnosti okresného súdu bez akýchkoľvek zákonných dôvodov treba považovať za zbytočné priet'ahy v konaní, ktoré sú z ústavnoprávneho aspektu neospravedliteľné a netolerovateľné, keďže svojimi dôsledkami môžu nadobudnúť charakter odopretia spravodlivosti (*denegatio iustitiae*). Obranu okresného súdu, podľa ktorého „*dĺžka konania je ovplyvňovaná fluktuáciou konajúcich sudcov*“, nemožno akceptovať. V tejto súvislosti treba opakovane zdôrazniť, že ústavný súd pri posudzovaní toho, či bolo porušené základné právo s'ťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov, posudzoval postup súdu, a nie to, či toto právo bolo porušené činnosťou (nečinnosťou) alebo postupom konkrétneho sudcu vybavujúceho danú vec. Preto pri posudzovaní odôvodnenosti s'ťažnosti

nemožno prihliadnuť na skutočnosti označované ako objektívne vo vyjadrení podpredsedu okresného súdu. V tejto súvislosti ústavný súd už uviedol (pozri napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 28/01, I. ÚS 50/01, I. ÚS 108/02, I. ÚS 38/03), že nedostatočné personálne obsadenie súdu a nadmerné množstvo vecí, v ktorých sa musí zabezpečiť súdne konanie, by mohlo len dočasne ospravedlniť vzniknuté prieťahy, a to len v tom prípade, ak sa za tým účelom prijali včas adekvátne opatrenia. Ústava v čl. 48 ods. 2 zaväzuje predovšetkým súdy ako garantov spravodlivosti, aby prijali príslušné opatrenia umožňujúce prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov, a tým vykonanie spravodlivosti v primeranej lehote. I keď nie všetky nástroje na vyriešenie tzv. objektívnych okolností sa nachádzajú v dispozičnej sfére vedenia súdu, treba poznamenať, že z vyjadrenia podpredsedu okresného súdu v daných súvislostiach nevyplýva prijatie žiadnych účinných opatrení.

Vzhľadom na uvedené dôvody ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľov na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, tak ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 1.

4. V nadväznosti na tento výrok a v záujme efektívnosti poskytnutej ochrany sťažovateľom ústavný súd vo výroku tohto rozhodnutia v bode 2 prikázal okresnému súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde konať vo veci bez zbytočných prieťahov.

5. Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie.

Sťažovatelia požadovali priznať primerané finančné zadosťučinenie každému v sume po 100 000 Sk, teda 3 319,39 € „vzhľadom na všetky okolnosti veci, ale hlavne dĺžku doby, po ktorú sú v právnej neistote ohľadom časti svojho majetku a tento nemôžu žiadnym spôsobom využívať“.

Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy nie je dostatočným zadosťučinením pre sťažovateľov. Ústavný súd preto uznal za odôvodnené priznať sťažovateľom aj finančné zadosťučinenie podľa

citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde, ktoré podľa zásad spravodlivosti s prihliadnutím na všetky okolnosti zisteného porušenia práv sťažovateľov, najmä na povahu veci, ale aj na neobyčajne dlhú dobu napadnutého konania a neobyčajne dlhú dobu nečinnosti okresného súdu v napadnutej veci považuje za primerané každému sťažovateľovi v sume po 2 500 €.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 3.

6. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Sťažovateľom vznikli trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom za tri úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia z 30. apríla 2008, spísanie ústavnej sťažnosti zo 4. mája 2008 a písomné stanovisko k vyjadreniu okresného súdu zo 4. februára 2009). Za dva úkony vykonané v roku 2008 patrí odmena v sume dvakrát po 105,42 € a za jeden úkon vykonaný v roku 2009 prislúcha odmena v sume 115,90 €, preto trovy právneho zastúpenia pre jedného sťažovateľa predstavujú sumu 326,74 €. Základná sadzba tarifnej odmeny bola znížená o 20 %, pretože išlo o spoločné úkony pri zastupovaní „dvoch alebo viacerých osôb“, t. j. na sumu 261,39 € v prípade jedného sťažovateľa. Spolu s režijným paušalom ku každému úkonu (2 x 6,31 € v roku 2008 a 1x 6,95 € v roku 2009) v prípade troch sťažovateľov tvorí náhrada trov právnej služby advokátom sumu 803,74 € v zmysle vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov. K uvedenej sume bolo treba pripočítať 19 % DPH, teda sumu 152,71 €, t. j. trovy právneho zastúpenia sťažovateľov predstavujú celkovú sumu 956,45 €.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd o uplatnených trovách konania sťažovateľov rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 4 výroku tohto rozhodnutia.

7. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod „právoplatnosťou rozhodnutia“ uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. apríla 2009